



האליזר

עלון לשבת קודש

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת

לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

יג' אלול תשע"ט 1290 (שנה כז')

נושא השבוע: תשובה (א)

ההפטר: "רוני עקרה" (ישעיה נד)

פרשת כי תצא

"כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוך בידך" (כא, י)

אומר בעל "נתיבות שלום": כלל גדול בתורת הלחימה – ההגנה הטובה ביותר היא ההתקפה. להפתיע את האויב בהתקפה מסיבית ומוחצת ולא להמתין עד שהוא יתקוף אותך, אלא תקדימו וזו הסיכויים גדולים כי "ונתנו ה' אלוך בידך", ותחזור לביתך בשלום מוכתר בניצחון. ואם במלחמת בשר ודם הדברים אמורים, קל וחומר במאבק התמידי של האדם עם יצרו הרע, אל תמתין עד שיערוך מערכותיו ויפילך ברשתו אלא הפתיעו ותחבל תחבולות כנגדו הווי אומר גזור עצמך בגדרים שיעזרו לך שלא להגיע למצבים שאתה יודע שיצר הרע יוכל להפילך ולהכשילך ובכך תעקוף את הקושי ולא תיכשל ח"ו, ואם תראה נחישות ונכונות לגבור עליו, "ונתנו ה' אלוך בידך" – תגבור עליו ותנצחנה. (ממעניות הנצח)

"כי תצא למלחמה על אויבך..." (כא, י)

"כי תצא" – כל עיקר יציאתך לעולם הזה, "למלחמה" – נועדה אך ורק למען תלחם ביצרך תמיד, ולא דווקא שתנצחנה, אלא בעיקר שתהא המלחמה נטושה ביניכם תמיד ולא תחיה עימו בשלום כי לכך נוצרת. (ממעניות הנצח)

מעשה שהיה



בזכות אמירת "תודה"

אין תענוג גדול יותר מאשר להגיע לברכת "פוקח עיוורים" ולהביט בשתי עיניים אל מעבר לחלון אלא שאצל האברך הרב נחום אברהם שידר הבוקר דאגה עמוקה ורעידות קטנות בלב... הוא הביט מעבר לחלון ונדמה היה לו שהגוף של היום אינו זהה לזה של אתמול. הוא כיסה בכף ידו את עין שמאל ב"ה עין הימין רואה אך כשהניח את כף ידו על עין ימין אבוי, עין שמאל חשכה, "רוחמה, אי אני לא רואה בעין שמאל", אמר לרעייתו עת הייתה עסוקה בהכנת הכריכים "לא רואה בעין שמאל" נחרדה, "זה לא משחק, אנו הולכים מיד לקופת חולים, נקווה שזה משהו פשוט", נשנק קולה. רופא המשפחה שלחם בדחיפות לבית החולים. בבית חולים הורה הרופא על סדרת צילומים מקיפים, "ריבוננו של עולם, מאיפה זה נפל עלי", מלמל בחרדה. לאחר שכל הצילומים היו בידיהם הם נכנסו למשרדו של הפרופסור, לצידו ישב מומחה נוסף ל-2 מתמחים צעירים, "אני לא רואה פה שום ממצא ברור, היהודי בריא לחלוטין, לא סובל מסכרת ולא מלחץ הדם ואין פה שום ענין משונה, על פי כל הפרמטרים עין שמאל צריכה לראות בדיוק כמו עין ימין", שתיקה נפלה בחדר הם יצאו מחוץ לחדר והמתינו, "אין לנו מושג רוחמה עד כמה ברכות השחר הן המפתח לבריאות על החיים שלנו, אם נתבונן בהן נבין עד כמה הקב"ה רחמן ורב חסד ועד כמה הבריאות היא דבר שאינו מובן מאלינו" לאחר המתנה ארוכה קראה המזכירה בשמם והם נכנסו לחדר הפרופסור, "אני חייב לומר לכם שאיננו יודעים מדוע אינך רואה בעין שמאל, התייעצנו עם עוד 2 פרופסורים הזמנים ע"פ לוח "יאור החיים" של אופק ת"א * נא לא לעיין בזמן התפילה * סוף זמן ק"ש 8:51-8:52

כניסת שבת: 6:31 יציאת שבת: 7:20 יציאת ש"ס ר"ת: 8:05

החטא לא יפרטנו [אבל חייב לבקש מחילה] [משנ"ב סי' תרו ס"ק ג].

ז. אם פגע בכבודו של חברו או דיבר עליו לשון הרע וחברו אינו יודע מזה כלל, כשיבוא לבקש ממנו מחילה אין צורך שיספר לו דברים כהווייתם, כי אם יספר יחרה אפו ויגדל צערו לכן יבקש ממנו מחילה באופן כללי בלי לפרט (חזו"ע עמ' רמד).

ח. אם פגע בחברו אל יאמר בליבו: מסתמא חברי אומר בסדר קריאת שמע שעל המיטה "הריני מוחל וסולח לכל מה שהכעיס אותי..." אם כן ודאי מחל לי, ומה לי כי אטרח לבקש את מחילתו, אלא יזדרז לפרס את חברו עד שימחל לו (שם כלא"י פ"ד ס"ה).

ט. אם חברו אינו מוחל לו יקח איתו 3 אנשים וילך לחברו שוב ויבקש ממנו מחילה, ואם עדיין לא מחל לו ילך לבקש ממנו מחילה פעם שלישית עם 3 אנשים, ואם אינו מתפייס אינו חייב לבקש ממנו יותר מחילה (ש"ע סי' תרו ס"א) מ"מ יודיע בפני עשרה שביקש מחילה מחברו וה"ה אישה בפני 10 נשים (ולקו"י סי' תרו ס"ב). אבל אם הוא רבו ואפילו לא רבו המובהק אלא ששמע ממנו דברי תורה (משנ"ב ס"ק ז) צריך ללכת כמה פעמים ואפילו אלף פעם (הרמב"ם שם) עד שיתפייס (שם).

י. לאחר שביקש מחילה מחברו והשיב לו הגזלה צריך לשוב בתשובה לפני הקב"ה על שפגע בחברו וזה כולל 3 שלבים: חרטה, וידוי והמעשה שעשה לקבלה לעתיד שלא יעשה שוב (שם פ"א ה"א).

יא. לא יהא המוחל אכזרי למוחל (הרמב"ם דעות פ"ו ה"ו) [מ"מ רשאי לדרוש שישבו לו את ההיזק הממוני] (עיין הרמב"ם ה"ל חובל ומזיק פ"ה ה"ט-י) וכשמוחל ימחל בלב שלם ובנפש חפצה.

ואפילו הצר לו וחטא לו הרבה לא יקום ולא ייטור (הרמב"ם ה"ל תשובה פ"ב ה"ו) שכל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו. ואם לא ימחל גם לו לא ימחלו על עוונותיו (כסף משנה שם, חזו"ע עמ' רמג) ויש אומרים שאם מתכוון לטובתו של המבקש, כדי שלא ישוב עוד לכסלה (הרמב"ם ס"א) או רב לתלמיד המתכוון לחנכו מותר לו שלא למחול מיד (ולקו"י סי' תרו ס"ו).

יב. אם חברו הוציא עליו שם רע, אינו צריך למחול לו (סי' תרו ס"א בהרמ"א) שיש ששמעו בחשד ולא שמעו בפיוס ונשאר השם הרע. מכל מקום טוב לנהוג במידת הענווה ולמחול גם על זה (משנ"ב ס"ק יא, חזו"ע שם). אבל תלמיד חכם מן הראוי שלא ימחול במהרה ובפרט כשכוונתו לחנכו (ולקו"י שם).

יג. כשחברו עשה לו עוול, הזיקו, ציערו וכו' לא ישנאהו בליבו וישתוק, מצוה עליו להודיעו ולומר לו למה עשית לי כך וכך שנאמר: "הוכח תוכיח את עמיתך" (הרמב"ם דעות פ"ו ה"ו) וממדת חסידות טוב שימחל לו אע"פ שחברו לא ביקש את סליחתו (שם, חזו"ע עמ' רמג). **הטעמים:** * כל צער שבא על האדם הוא מחמת עוונותיו ואין יכולת ביד אדם לצער את חברו אם לא מגיע לו כן (נתיבות יוסף ח"א עמ' 131). * כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים, והקב"ה מודד מידה כנגד מידה (גמ' סנהדרין 5). ומי שמרחם ועושה חסד עם הבריות גם בדינו בשמים ירחמוהו וימחלו לו על עוונותיו בחסד (משילת יסרים).

התחומים שמצוי שנשכלים בהם: לשון הרע ורכילות (אע"פ שמדובר באמת גמורה) (הפז חיים כלל א, הרמב"ם ה"ל דעות פ"ז ס"ב), נקימה ונטייה (ויקרא יט, יח), לקלל את חברו (ש"ע חו"מ סי' כז ס"ב), שנאת הזולת (ויקרא יט, יז), שנאת חנם (גמ' יומא ט), לדון לכף זכות (ויקרא יט) (אף את אשתו), איסור ציעור הזולת (ויקרא כד, יז) (אף את אשתו), להכות את חברו (ש"ע סי' תכ ס"א), כיבוד הורים (ש"ע יור"ד סי' רמ) ובכלל זה לשמוע בקולם, לא לסתור דבריהם, כשנכנסים לבית לעמוד בפניהם וכו'... (ש"ע שם, נכ"י יוסף). איסור הלבנת פני חברו (ויקרא יט, יז) גם לא בדרך צחוק. אסור לרמות בעסקים ובמסחר (בית יואל ח"ד סי' כד), אסור לגנוב ולגזול אפילו פחות משווה פרוטה (ש"ע חו"מ סי' שמה).

תשובה הלכה למעשה

☑ צריך כל אדם להתחזק ולעשות בדק בית במעשיו ובהתנהגותו ולקבל על עצמו קבלות טובות. לכן מן הראוי שיעשה רשימה של דברים שנכשל בהם ויתחרט ויתוודה עליהם (ואם חטא בבין אדם לחברו צריך לבקש גם מחילה מחברו). ויקבל על עצמו קבלה אחת או שתיים מתוך הרשימה שאותם יתקן ויקיים בכל כוחו, ובהם יעמוד במשך כל השנה כולה (מערכי ל' לגר"מ שאוב ח"א עמ' רמג).

☑ צריך אדם לקבוע זמן לחשבון נפש בכל יום כדי שיוכל לעקוב אחר "הקבלות" שקיבל על עצמו ויבחן את מצבו הרוחני בשאר התחומים (החיד"א בטהר אלכע קמו, משילת יסרים עמ' טו, אור לציון זכרון הספה עמ' קטו). **יורשום "קבלותיו" וישנן אותם מידי יום.** (שערי תשובה עמ' ה').

לעלון האיחוד דרוש מפ"ץ בהתנדבות להפצת העלון בכל שבוע בבתי הכנסת באזור ט' אשדוד

סליחות באשדוד בימים א-ה ב- 1:00 בעצרים בגי' כנסת ישראל רח' רבי טרפון אזור ז'

לעלון האיחוד דרוש יועץ לעניין WORD בהתנדבות 08-8644452

משרדי "האיחוד" טל': 08-8644452 * לא לעיין בתפילה * דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com

מירושלים אך לשווא", "אז מה הפרופסור מציע?", לאחר שתיקה טעונה אמר: "אני חושב שאתי עץ עם עוד כמה מומחים, אולי נבצע עוד צילומים ונראה, נחזור אליכם תוך יום יומיים", סיכם והגיש להם דיסק ובו צילומי הראש והעיניים. הם פנו לעסקן רפואי כשהדיסק בידיהם, אך רק בחצות לילה הצליחו לפגוש והגישו לו את הדיסק, הוא דפדף הלוך ושוב ועיין בדברי הסיכום של הפרופ' דקות ארוכות שנדמו בעיניהם כנצח, "תירא, לפרופסור שהייתם אצלו יש שם עולמי, יכולת האבחון שלו היא מהטובות בעולם והמבוכה שלו קצת מביכה אותי... העובדה שהראיה בעין שמאל אבדה היא סוג של פעמון אזעקה שמצפצף, כי שמתרחשת תופעה משונה שלא מבינים את פישרה זה דחוף, ולא סובל דחי". הוא הרים כמה טלפונים ושוחח שיחה ארוכה באנגלית וסיכם את הפגישה, "לפרופסור מלקולם מק מהון יש מרפאת עיניים גדולה בניו יורק, שלחתי אליו את הצילומים, עוזרו האישי הודיע במייל שעליכם להגיע למרפאתם תוך 24 שעות, כולי תקווה שהאבחון שיבוצע שם יחשוף בפנינו תמונה ברורה יותר ובחסדי השם הראיה תחזור", ברכם. כעבור מספר שעות הם עלו על טיסה 7415 לניו יורק, כשנחתו נסעו במונית למלון בו הם אמורים להתאכסן, 10 דקות הליכה מהמרפאה של הפרופסור.

נחום התיישב על הכורסא במלון ועצם עיניו כשהוא עושה חשבון נפש ונזכר בדברי המשגיח מהישיבה, שאמר: "יראה, זו ראייה, רמת יראת השמים נקבעת על פי ה'תתור' של העיניים, מה בדיק אקבל על עצמי... הרי הקב"ה מדבר איתי דרך עין שמאל...?".

ב-2:00 בצהריים עם הגיעם למרפאה, הוכנס נחום לסדרת צילומים שארכו שעותיים, בסיומם אמרה להם המזכירה כי עליהם לחזור בעוד שעותיים לקבלת תוצאות האבחון. בשעה 6:00 בערב הם ישבו חיוורים ומותשים מול הפרופסור שפתח ואמר: "יש לי 2 בשורות בשבילך, אחת טובה והשניה פחות טובה. נתחיל מהפחות טובה, אין סיכוי להציל את עין שמאל... אני נאלץ להשתיל במקומה עין מלאכותית, והבשורה הטובה הליקוי הנדיר ממנו אתה סובל מסכן מאד את העין הימנית לכן ניתוח מהיר יביא לפרידה מעין שמאל אך יצייל את הימנית, על כן מחר ב-10:00 בבוקר הניתוח, אבקש לא לאכול מחצות לילה...", הבשורה נפלה עליהם כרעם ביום בהיר. אחרי צעידה שקטה הם נפרדו בפתח המלון, הוא פנה לבית הכנסת והיא לחדר במלון. אחרי תפילת מנחה שקע באמירת תהילים ובסיום תפילת ערבית ביקש מהגבאי שיאפשר לו להתפלל קצת מול ההיכל היות והוא צריך לעבור ניתוח, הגבאי הושיט לו את המפתח ואמר: "בשמחה, כשתסיים תכניס אותו לתיבת הדואר שבחוץ". הוא נותר לבדו בבית הכנסת, הוא ניגש אל הפרוכת אחז בה בכפות ידיו ופרץ בבכי סוער: "אבא'לה שלי שבשמים... אני רוצה להגיד לך תודה! תודה! על 50 שנים טובות שנתת לי שתי עיניים ראות, בריאות וחזקות... ואני בנך הקטן כנראה מעולם לא כיוונתי כמו שצריך בברכת פוקח עיוורים, חשבתי שזה ממילא, לכולם יש 2 עיניים, אז גם לי.... אני מודה לך על העבר עם 2 עיניים ומודה לך לעתיד שהשארתי לי עין אחת, לרפואה, אין לי ספק שזה ממקור רחמך עלי... אני אשתדל להשקיע במצוות שמירת העיניים, אבל אבינו שבשמים, הייתי מעוניין להודות לך בעתיד על שתי עיניים ראות...", היו אלה 4 שעות של תודה והודיה להקב"ה שהסתיימו בחצות לילה.

לאחר 10 דקות הוא חש דחף בלתי מוסבר להתקשר למרפאתו של הפרופ', הוא לחץ וחייג את מס' טלפון של המרפאה, מי נמצא שם בכלל? אך להפתעתו השפופרת הורמה "מי זה" נשמע קולו של הפרופ', "זה אני נחום מירושלם".

"איני מאמין" השיב הפרופ', "במשך 4 שעות הפכתי את העולם כולו, הערתי את כל רופאי העיניים, שלחתי מאות מיילים ויש לי בשורה משמחת בשבילך אבל בערבון מוגבל, פרופ' סיני אחד העביר אלי חומר על ניתוח מאוד נדיר שבוצע בסין בחולה במצב כמו שלך, שם זה הצליח, ולכן יש מקום לבצע שיפור ושינוי באופן ביצוע הניתוח שלך, אבל איני מבטיח לך

שום הצלחה! זה ניתוח ניסיוני על סמך ניסיון סיני, אם לא הצלחנו אנו חוזרים לתוכנית המקורית", נחום חזר למלון כשהוא מבשר לאשתו כי יש תקווה.

הוא התעורר מוקדם בבוקר ובכר ברכות השחר במתינות שהרי גורלו נתון ביד הקב"ה והפרופ' הוא רק שליח, הכל תלוי בתשובה שיעשה, בהכנעה שלו לפני בורא, בהודאה שלו והכל בודאי לטובה ולברכה. תפילת שחרית בקצה רקיעים והוא חש "כגמול עלי אמו...".

ב- 10:00 בבוקר כשהוכנס לחדר ניתוח מליטתו הורצה לאגף התאוששות שהפרופ' מדווח לאשתו: "הניתוח הצליח אך רק בעוד 3 ימים תוסר התחבושת ונדע אם העין השמאלית רואה", והנס התרחש ואז אמר "תודה אבא יקר, אני רואה.. קצת ערפל, אבל רואה.. קבלתי את העין במתנה, שזה דבר שלא מובן מאליו". (הם למדו לקח-קובי לוי)

פנית ההלכה – בין אדם לתשובה – הלכות תשובה – בין אדם למקום

א. אדם צריך לשוב בתשובה לפני ה' על כל העבירות והחטאים שעשה בין בשוגג ובין במזיד, ואפילו אם המעשה שעשה הוא ספק עבירה. התשובה כוללת שלושה שלבים: חרטה על העבר, וידוי על המעשה שעשה וקבלה לעתיד שלא יעשה כן עוד (הכנס' הל' תשובה פ"א ס"א).

ב. התשובה היא לא רק על עבירות שיש בהם מעשה כגון: חילול שבת, גזל, עריות וכדו' אלא גם על מידות רעות שבו צריך לחזור בתשובה כגון: כעס, קנאה, רדיפת כבוד וכדו'. ותיקון המידות קשה יותר מחזרה בתשובה על עבירות שיש בהם מעשה, כי כשאדם שקוע במידות רעות קשה לו לפרוש מהם (הכנס' פ"ז ס"ג).

מקצת העבירות שמצוי שנכשלים בהם: שבת וחגים – במלאכות בורר, בישול, מוקצה, דיבור חול ועוד (שבת כהלכה כהקדמה ע"י קסח). **כשרות** – תולעים בירק ובדגים, בשר חלק לספרדים, לנפות את הקמח, הפרשת חלה, תרומות ומעשרות מפירות וירקות שקונים בשווקים הפתוחים שהם ללא הכשר, לקנות מוצרי מזון כשרים למהדרין. **תפילות וברכות** - * כוונה בתפילה (ובפרט בתפילת 18 בברכה ראשונה ובקריאת שמע בפסוק הראשון) ובברכות. * הקפדה לברך ברכה ראשונה על כל מאכל ואם אכל שיעור אז גם ברכה אחרונה. * הקפדה להתפלל במנין. * איסור דיבור בזמן התפילה וקריאת התורה. * חוסר אמונה ובטחון בה' נטילת ידיים כמאות לפני אכילת לחם.

טהרה וצניעות – האשה צריכה להתלבש ולהתנהג בצניעות היינו ללבוש חצאית ללא שטעים שמכסה את הבדן גם בישיבה, **גברים לא פחות מ-100 דגני**, שרוולים מכסים את מפרק היד, כיסוי ראש לאשה נשואה, טהרה משפחה כיאות. איסור ריקודים מעורבים, איסור הליכה לחוף מעורב. גברים – שמירת העיניים מראיות אסורות, איסור לחוץ יד לאשה אפילו לשם נימוס וכבוד. **לימוד תורה** – חובה ללמוד תורה בכל יום (ש"ע י"ז ס' רמ"א) ובפרט מי שאינו בקי במצוות נכשל בהברה בעבירות (אורחות לדיקס ע"י 207) ועדיף ללמוד במסגרת שיעור (תורת כהנים כחוקיה).

גם הנשים תלמדות את ההלכות השייכות להן (ילקו"י ח"א ע"י א) (טוב וילקו"י יחד עם כל בני הבית מס' הלכות בכל יום) אין לדבר בטלפון נייד בזמן התפילה ובשיעור תורה [שגורם לביטול תורה לו ולשאר משתתפי השיעור].

הלכות תשובה – בין אדם לחברו

א. עבירות שבין אדם לחברו (ובכללם בין בני זוג ובין הורים לילדיהם) (נב"א וילך ס"ו) אין יו"כ מכפר עד שירצה את חברו (גמ' יומא פה) לכן המכה את חברו, מקללו או גזל ממנו אינו נמחל לו לעולם עד שישלם לחברו מה שחייב לו ועד שיפייסו ויבקש ממנו סליחה וימחל לו (הכנס' הל' תשובה פ"ב ס"ט). ב. ממון שיש בידו ונחלק עם חברו למי שייך הכסף לא יפסוק דין לעצמו אלא ילכו לדין שיפסוק למי שייך הממון (משנ"ס ס' תנו ס"ק ע). שגזל מקטרג בראש ביום הדין (ס).

ג. מי שחטא כלפי חברו צריך ללכת לפייסו בעצמו ולא ע"י שליח או מכתב. מ"מ הכל לפי העניין, אם יודע שהפגע נוח לרצות עדיף שילך אליו בעצמו לפייסו ורק אם הוא קשה לרצות וחושב שיותר טוב שישלח תחילה איש מכובד מידידיו שירצהו ולאחר מכן יבוא בעצמו ויבקש מחילה ונסלח לו, יעשה כן (ש"ס יתוה דעת ח"ה ס' מד).

ד. אם האיש שחטא לו אינו בעיר יקבל על עצמו לפייסו כשיפגוש אותו (חז"ע ימים טראים ע"י רמ"ד ס"ח וס) ובניתיים ישלח לו מכתב פיוס והתנצלות או יצור איתו קשר טלפוני ויתנצל (ס).

ה. אם מת האיש שחטא לו לפני שהספיק לבקש סליחה, מביא 10 בני אדם ליד קברו ויאמר לפניהם "חטאתי לאלוקי ישראל ולפלוגי זה שחטאתי לו..". (ש"ע ס' תנו ס"ק ט) ויפרט החטא, והם ישיבו לו "מחול לך" שלוש פעמים (משנ"ס ס' טו).

ו. כשמבקש מחילה מחברו צריך לפרט את החטא שחטא נגדו ואם יודע שחברו יתבייש שיפרט את